

E-learning pro profesionální provozovatele

LESNÍ DŘEVINY

Obecné zásady provádění prohlídek reprodukčního materiálu lesních dřevin

Veškeré výpěstky lesních dřevin musí být od 14. 12. 2019 pro přemísťování v EU opatřeny rostlinolékařským pasem. Tento požadavek se týká i [dalšího reprodukčního materiálu lesních dřevin](#), kromě osiva. Výjimkou je osivo borovice a douglasky tisolisté, které podléhá pasové povinnosti z důvodů ochrany před šířením patogenu *Fusarium circinatum*, a dále osiva kaštanovníku, přemísťované v rámci nebo do chráněné zóny proti *Cryphonectria parasitica*.

Rostlinolékařské pasy potvrzují soulad rostlin, ke kterým byly vydány, s fyto-sanitárními požadavky EU. U reprodukčního materiálu lesních dřevin se v souladu s vyhláškou č. 29/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, ve znění pozdějších předpisů, používá **rostlinolékařský pas spojený s průvodním listem k tomuto rozmnožovacímu materiálu**.

Šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů provádí oprávněný provozovatel (tzn. provozovatel oprávněný k vydávání rostlinolékařských pasů), respektive jím pověřená osoba, která zdárně absolvovala e-learningový test pro příslušné komodity anebo byla k provádění šetření prokazatelně proškolená. Odpovědnost za provádění šetření, vydávání rostlinolékařských pasů a plnění dalších náležitostí nese příslušný oprávněný provozovatel. **Záznamy o provedených šetřeních** vede oprávněný provozovatel formou souboru v PC nebo formou písemného záznamu. Záznam by měl obsahovat: název podniku a provozovny, specifikaci prohlížených rostlin (druh či rod, popř. partie); datum, výsledek šetření; jméno osoby, která šetření provedla. [Vzor záznamu o provedených šetřeních je uveden na webu ÚKZÚZ](#).

Prohlídka u rostlin pěstovaných ve venkovních podmínkách se provádí jednou až dvakrát ve vegetačním období zásadně podle partií rostlin, a to v nejvhodnějším období pro zjištění dotčených škodlivých organismů (ŠO). Partii se přitom rozumí množství rostlin, které je identifikovatelné podle stejnorodého složení a původu (tj. rostliny pěstované v jednom místě, jednoho druhu, kultivaru, selekce nebo klonu a jednoho původu).

Před prohlídkou jednotlivých rostlin se provede **celkové posouzení porostu každé partie**, zda není vidět jakékoliv abnormality (odlišnosti ve vzhledu a vzrůstu) rostlin v partii, včetně posouzení, zda jde o pravidelně či nepravidelně (ohniskově) se vyskytující odlišnosti.

Rozsah a zaměření prohlídky musí být dostatečné ke kvalifikovanému **posouzení rozsahu možného výskytu ŠO nebo příznaků poškození** (včetně neregulovaných škodlivých organismů – s ohledem na možnost záměny), zváží se vhodnost prohlídky podzemních částí rostlin. Posoudí se, zda provedení prohlídky neznemožňuje zjevná přítomnost neregulovaných ŠO či špatný fyziologický stav rostlin (překrytí jiných příznaků napadení).

Poté se provede **vlastní prohlídka jednotlivých rostlin**, zaměřená na zjišťování přítomnosti možných viditelných příznaků napadení ŠO. Při prohlídce se sleduje možná přítomnost karanténních ŠO pro EU (KŠO pro EU), ŠO, na které se vztahují mimořádná opatření EU, regulovaných nekaranténních ŠO pro EU (RNŠO pro EU), v případě potřeby i karanténních ŠO pro chráněné zóny (KŠO pro CHZ), popřípadě dalších ŠO, stanoveným fyto-sanitárními předpisy, a splnění stanovených zvláštních požadavků.

Rozsah prohlídky

V případě malého množství (do 300 rostlin v partii) se prohlídka každá rostlina. V případě většího množství rostlin se prohlíží jen náhodně vybrané rostliny, přitom se prohlídka min. 5 % rostlin v partii (ale vždy alespoň 300 rostlin), a to jak z okrajových částí, tak i ze střední části porostu kontrolované partie.

Pokud jsou prohlídkou zjištěny **rozdíly u rostlin z různých částí partie**, po ukončení prohlídky partie se podrobně porovná stav několika rostlin z těch částí partie, které vykazovaly odlišnosti, s několika náhodně vybranými rostlinami z částí partie, které nevykazovaly odlišnosti.

Při zjištění příznaků, které vyvolávají podezření, že rostliny jsou napadeny sledovanými nebo neznámými ŠO, je povinností oprávněného provozovatele neprodleně informovat ÚKZÚZ a poskytnout ÚKZÚZ na vyžádání všechny informace, které má k dispozici. Dále musí přijmout opatření k zabránění šíření daného ŠO.

Chráněné zóny

Seznam komodit, které musejí být opatřeny rostlinolékařským pasem pro chráněnou zónu při jejich přemísťování do chráněných zón a v rámci těchto chráněných zón je uveden v příloze XIV prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072. Zvláštní požadavky pro chráněné zóny jsou uvedeny v příloze X téhož nařízení.

Pěstitelů lesních dřevin určených k obnově lesa a zalesňování v České republice se týkají zejména chráněné zóny k zabránění šíření dvou škodlivých organismů, a to chráněná zóna pro původce korové nekrózy kaštanovníku *Cryphonectria parasitica* (k těmto chráněným zónám patří i celá Česká republika) a dále chráněná zóna pro *Erwinia amylovora* (mezi území, které jsou chráněnou zónou pro *Erwinia amylovora* než patří i Slovensko, s výjimkou některých okresů a obcí). Pro chráněnou zónu pro *Cryphonectria parasitica* jsou stanoveny zvláštní požadavky pro rostliny kaštanovníku (*Castanea* spp.) a dubu (*Quercus* spp.). Tyto rostliny musejí být opatřeny rostlinolékařským pasem pro chráněnou zónu s uvedením názvu škodlivého organismu „*Cryphonectria parasitica*“ nebo jeho EPPO kódu „ENDOPA“ při jejich přemísťování do České republiky i v rámci přemísťování po České republice. Rostlinolékařských pasů pro chráněnou zónu se netýká výjimka, že v případě prodeje rostlin konečným uživatelům, nemusejí být rostliny opatřeny rostlinolékařskými pasy.

Pěstitelé, kteří vyvázejí hostitelské rostliny bakterie *Erwinia amylovora* do chráněných zón proti šíření této bakterie, musí mít okolo svých školek vymezenou nárazníkovou zónu a splnit další podmínky uvedené v příloze X prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072.

Rostlinolékařským pasem pro CHZ vymezenou vůči *Erwinia amylovora* musejí být z lesních dřevin opatřeny rostliny jabloně lesní (*Malus sylvestris*) a jeřábu (*Sorbus* spp.).

Zvláštní požadavky pro produkci lesních dřevin, které mohou být napadeny bakterií *Xylella fastidiosa*

Kromě šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů je pro určité rostliny stanoveno, že smí být přemísťovány v rámci EU pouze pokud byly pěstovány na stanovišti, které patří registrovanému provozovateli a které je podrobena každoroční prohlídce provedené příslušným orgánem (ÚKZÚZ) a dle míry rizika také vzorkování a testování na přítomnost bakterie *Xylella fastidiosa*. Předpisem, který tento požadavek stanovuje, je prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1201 o opatřeních proti zavlékání organismu *Xylella fastidiosa* do Unie a proti jeho rozšiřování v rámci Unie. **Z lesních dřevin se tento požadavek pro tzv. „dotčené rostliny (tj. rostliny uvedené v příloze II uvedeného nařízení)“ vztahuje na rostliny rodů dub (*Quercus* spp.), jasan (*Fraxinus* spp.), javor (*Acer* spp.) a druhů trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*) a třešň ptačí (*Prunus avium*). Tuto prohlídku provádí ÚKZÚZ v rámci kontroly plnění povinností oprávněných provozovatelů.**

Karanténní škodlivé organismy pro EU významné pro lesní dřeviny

(výběr z přílohy II prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072)

Část A

Škodlivé organismy, jejichž výskyt není na území Unie znám a jejich EPPO kódy	
A. Houby a řasovky	
1. ¹	Atropellis spp. [1ATRPG]
2.	Bretziella fagacearum [CERAFa]
3. ²	Chrysomyxa arctostaphyli [CHMYAR]
4.	Cronartium spp. [1CRONG], s výjimkou <i>Cronartium gentianeum</i> , <i>Cronartium pini</i> [ENDCPI] a <i>Cronartium ribicola</i> [CRONRI].
5.	Davidsoniella virescens [CERAVI]
6.	Guignardia laricina [GUIGLA]
7. ³	Coniferiporia sulphurascens [PHELSU]
8. ⁴	Coniferiporia weirii [INONWE]
9.	Melampsora farlowii [MELMFA]
10.	Melampsora medusae f. sp. <i>tremuloidis</i> [MELMMT]
11.	Mycodiella laricis-leptolepidis [MYCOLL]
12.	Phytophthora ramorum (izoláty mimo EU) [PHYTRA]
13.	Pseudocercospora pini-densiflorae [CERSPD]
14. ⁵	Sphaerulina musiva [MYCOPP]
15.	Stegophora ulmea [GNOMUL]
B. Hmyz a roztoči	
1.	Acleris spp. (neevropské) [1ACLRG]
2.	Agrilus anxius [AGRLAX]
3.	Agrilus planipennis [AGRLPL]

4.	Anoplophora glabripennis [ANOLGL]
5.	Choristoneura spp. (neevropské) [1CHONG]
6.	Dendrolimus sibiricus [DENDSI]
7.	Monochamus spp. (neevropské populace) [1MONCG]
8.	Pissodes cibriani
9.	Pissodes fasciatus [PISOFA]
10.	Pissodes nemorensis [PISONE]
11.	Pissodes nitidus [PISONI]
12.	Pissodes punctatus [PISOPU]
13.	Pissodes strobi [PISOST]
14.	Pissodes terminalis [PISOTE]
15.	Pissodes yunnanensis [PISOYU]
16.	Pissodes zitacuarensis
17.	Polygraphus proximus [POLGPR]
18. ⁶	Pseudopityophthorus minutissimus [PSDPMI]
19. ⁶	Pseudopityophthorus pruinosus [PSDPPR]
20.7	Scolytidae spp. (neevropské) [1SCOLF]
C. Parazitické rostliny	
1.	Arceuthobium spp. , s výjimkou: <i>Arceuthobium azoricum</i> [AREAZ], <i>Arceuthobium gambyi</i> a <i>Arceuthobium oxycedri</i> [AREOX]

¹ strana 79, ² strana 88, ³ druh nedávno oddělený od *Coniferiporia* (syn.: *Phellinus*) *weirii*, ⁴ str. 95 jako *Phellinus weirii*, ⁵ strana 41 jako *Mycosphaerella populorum*, ⁶ přenašeč *Bretziella fagacearum*, ⁷ strana 99

Část B

Škodlivé organismy, jejichž výskyt je na území Unie znám a jejich EPPO kódy	
A. Bakterie	
	Karanténní škodlivé organismy a jejich kódy přidělené EPPO
1.	Xylella fastidiosa [XYLEFA]
2.	Clavibacter sepedonicus [CORBSE]
B. Houby a řasovky	
1.	Ceratocystis platani [CERAFFP]
2.	Fusarium circinatum [GIBBCI]
3.	Synchytrium endobioticum [SYNCEN]
C. Hmyz a roztoči	
1.	Anoplophora chinensis [ANOLCN]
2.	Aromia bungii (Faldermann) [AROMBU]
3.	Popillia japonica Newman [POPIJA]
D. Hlístice	
1.	Bursaphelenchus xylophilus [BURSXY]

Seznam rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů pocházejících z území EU a odpovídající zvláštní požadavky na jejich přemísťování v rámci území EU

(výběr z přílohy VIII prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072)

Rostliny, rostlinné produkty a jiné předměty		Požadavky
1.	Rostliny k pěstování s kořeny, vypěstované ve volné půdě	Úřední potvrzení*, že je o místě produkce známo, že je prosté organismů <i>Clavibacter sepedonicus</i> a <i>Synchytrium endobioticum</i> .

* „úředním potvrzením“ se rozumí rostlinolékařský pas

Splnění výše uvedených zvláštních požadavků kontrolují profesionální provozovatelé pod úředním dohledem ÚKZÚZ, nebo provede kontrolu ÚKZÚZ.

Poznámka: Bakterie *Clavibacter sepedonicus*, původce bakteriální kroužkovitosti bramboru, nenapadá lesní dřeviny a nevytváří na nich příznaky. Musí ale být prokázáno, že místo produkce je prosté tohoto patogenu, např. proto, že se na pozemku v předcházejících letech nepěstoval brambor a pozemek je prostý plevelných rostlin bramboru.

Houba *Synchytrium endobioticum*, původce rakoviny bramboru, nenapadá lesní dřeviny a nevytváří na nich příznaky, ale dlouhodobě zamořuje půdu. Musí být proto prokázáno, že se v místě produkce nepěstovaly v posledních dvanácti letech brambory nebo musí být proveden laboratorní rozbor vzorků půdy. Případný úřední průzkum včetně odběru a testování půdních vzorků před založením školky provádí ÚKZÚZ na žádost a náklady žadatele (oprávněného provozovatele) podle § 6 zákona o rostlinolékařské péči. Pokud tento průzkum nebyl nebo nebude proveden, musí být nepřítomnost původu rakoviny bramboru prokázána jiným způsobem, např. tím, že se pozemek dlouhodobě používá pouze jako školka anebo výsledky rozborů půdních vzorků provedených oprávněnou laboratoří před připojením rostlinolékařských pasů.

Škodlivé organismy, pro které jsou nařízena mimořádná opatření EU a ÚKZÚZ, týkající se reprodukčního materiálu lesních dřevin

Mimořádná rostlinolékařská opatření jsou nařízena proti zavlékání a šíření bakterie *Xylella fastidiosa*, tesaříka *Aromia bungii*, háďátka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*), tesaříků (kozlíčků) *Anoplophora chinensis* a *Anoplophora glabripennis* a houbového patogenu *Fusarium circinatum* (syn.: *Gibberella circinata*) a řasovky *Phytophthora ramorum*, která je mimo jiné původcem náhlého odumírání dubů. [Tato opatření jsou publikována na internetových stránkách ÚKZÚZ.](#)

RNŠO

(výběr z přílohy IV prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072)

RNŠO nebo příznaky, které RNŠO způsobují	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahová hodnota pro reprodukční materiál lesních dřevin
<i>Cryphonectria parasitica</i> [ENDOPA]	<i>Castanea sativa</i>	0 %
<i>Dothistroma pini</i> [DOTSPI]*	<i>Pinus</i> spp.	0 %
<i>Dothistroma septosporum</i> [SCIRPI]*	<i>Pinus</i> spp.	0 %
<i>Lecanosticta acicola</i> [SCIRAC]	<i>Pinus</i> spp.	0 %

* Patogeny *Dothistroma pini* a *Dothistroma septosporum* jsou původci červené sypavky borovice. Oba druhy byly od sebe odděleny teprve nedávno, příznaky napadení jsou stejné.

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na reprodukčním materiálu lesních dřevin, kromě osiva

(výběr z přílohy V prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072)

1. Vizuální prohlídky

Profesionální provozovatel pod úředním dohledem ÚKZÚZ, nebo přímo ÚKZÚZ, provede kontroly a další kroky, aby bylo zajištěno splnění požadavků týkajících se příslušných RNŠO a rostlin k pěstování:

- a) reprodukční materiál lesních dřevin, kromě osiva, *Castanea sativa* je po vizuální prohlídce na stanovišti či místě produkce shledán prostým organismem *Cryphonectria parasitica*;
- b) reprodukční materiál lesních dřevin, kromě osiva, *Pinus* spp. je po vizuální prohlídce na stanovišti či místě produkce shledán prostým organismem *Dothistroma pini*, *Dothistroma septosporum* a *Lecanosticta acicola*.

Vizuální prohlídky probíhají jednou ročně v nejvhodnější období pro zjištění daných škodlivých organismů s ohledem na klimatické podmínky a podmínky pro pěstování dané rostliny a s ohledem na biologii příslušných škodlivých organismů.

2. Požadavky podle rodů či druhů a kategorie

Profesionální provozovatel pod úředním dohledem ÚKZÚZ, nebo přímo ÚKZÚZ, provede kontroly a veškeré další kroky týkající se následujících rodů či druhů, aby byly zajištěny tyto podmínky:

Castanea sativa

- a) reprodukční materiál lesních dřevin pochází z oblastí, o nichž je známo, že jsou prosté organismu *Cryphonectria parasitica*, nebo
- b) na místě či stanovišti produkce nebyly za poslední ukončené vegetační období pozorovány žádné příznaky výskytu organismu *Cryphonectria parasitica* nebo
- c) reprodukční materiál lesních dřevin na místě či stanovišti produkce vykazující příznaky výskytu organismu *Cryphonectria parasitica* byl vytrhán, zbývající materiál se pravidelně každý týden prohlíží a na místě či stanovišti produkce nejsou v průběhu tří týdnů před přemístěním daného materiálu pozorovány žádné příznaky uvedeného škodlivého organismu.

Pinus spp.

- a) reprodukční materiál lesních dřevin pochází z oblastí, o nichž je známo, že jsou prosté organismů *Dothistroma pini*, *Dothistroma septosporum* a *Lecanosticta acicola*, nebo
- b) na místě či stanovišti produkce, ani v jejich bezprostředním okolí nebyly za poslední ukončené vegetační období pozorovány žádné příznaky sypavky způsobované organismem *Dothistroma pini*, *Dothistroma septosporum* nebo *Lecanosticta acicola* nebo
- c) na místě či stanovišti produkce bylo provedeno vhodné ošetření proti sypavce způsobované organismy *Dothistroma pini*, *Dothistroma septosporum* nebo *Lecanosticta acicola* a reprodukční materiál lesních dřevin byl před přemístěním vizuálně prohlédnut a shledán prostým příznaků výskytu organismů *Dothistroma pini*, *Dothistroma septosporum* nebo *Lecanosticta acicola*.

Chráněné zóny týkající se reprodukčního materiálu lesních dřevin

ČR je chráněnou zónou ve vztahu k původci korové nekrózy kaštanovníku, houbovému patogenu *Cryphonectria parasitica*. V této chráněné zóně platí povinnost dodávat obchodní jednotky rostlin kaštanovníku (*Castanea spp.*) určených k pěstování, včetně osiva, a rostlin dubu (*Quercus spp.*) určených k pěstování, kromě osiva, s rostlinolékařským pasem pro chráněnou zónu až ke konečnému spotřebiteli.

(výběr z přílohy X prováděcího nařízení Komise (EU) 2019/2072)

	Rostliny, rostlinné produkty a jiné předměty	Kód KN	Zvláštní požadavky na chráněné zóny	Chráněné zóny
20.	Rostliny k pěstování <i>Castanea</i> Mill.	ex 0602 10 90 ex 0602 20 20 ex 0602 20 80 ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 48 ex 0602 90 50 ex 0602 90 70 ex 0602 90 99 ex 0802 41 00 ex 0802 42 00 ex 1209 99 10 ex 1209 99 99	Úřední potvrzení*, že rostliny byly trvale pěstovány: a) na místech produkce v zemích, v nichž není znám výskyt organismu <i>Cryphonectria parasitica</i> (Murrill) Barr, nebo b) v oblasti, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle příslušných mezinárodních standardů pro fyto-sanitární opatření za prostou organismu <i>Cryphonectria parasitica</i> (Murrill) Barr.	a) Česká republika; b) Irsko; c) Švédsko; d) Spojené království
21.	Rostliny k pěstování <i>Quercus</i> L., kromě osiva	ex 0602 10 90 ex 0602 20 20 ex 0602 20 80 ex 0602 90 41 ex 0602 90 45 ex 0602 90 46 ex 0602 90 47 ex 0602 90 48 ex 0602 90 50 ex 0602 90 70 ex 0602 90 99	Úřední potvrzení*, že: a) rostliny byly trvale pěstovány na místech produkce v zemích, kde není znám výskyt organismu <i>Cryphonectria parasitica</i> (Murrill) Barr, nebo b) rostliny byly trvale pěstovány v oblasti, kterou státní organizace ochrany rostlin uznala podle příslušných mezinárodních standardů pro fyto-sanitární opatření za prostou organismu <i>Cryphonectria parasitica</i> (Murrill) Barr, nebo c) na místě produkce nebo v jeho bezprostředním okolí nebyly od začátku posledního ukončeného vegetačního období pozorovány příznaky výskytu organismu <i>Cryphonectria parasitica</i> (Murrill) Barr.	a) Česká republika; b) Irsko; c) Švédsko; d) Spojené království

*„úředním potvrzením“ se rozumí rostlinolékařský pas, rostliny kaštanovníku a dubu vypěstované v ČR splňují požadavek uvedený pod písmenem a), pokud se při vizuální prohlídce nezjistí výskyt *Cryphonectria parasitica*

Další informace týkající se chráněných zón ve vztahu k reprodukčnímu materiálu lesních dřevin pro případy dodávání tohoto materiálu do vymezených chráněných zón v jiných členských státech EU jsou uvedeny ve druhé části učebních textů pro lesní dřeviny.

revize září 2020